

جلد دوم

دستور تربیت

برای کلاس اول مدارس ابتدائی

موافق آخرین پروگرام مصوبه هیئت تدوین و ششمین جلسه

۳۳۶۷

شورای عالی معارف - ۱۵ مرداد ۱۳۰۶

تألیف

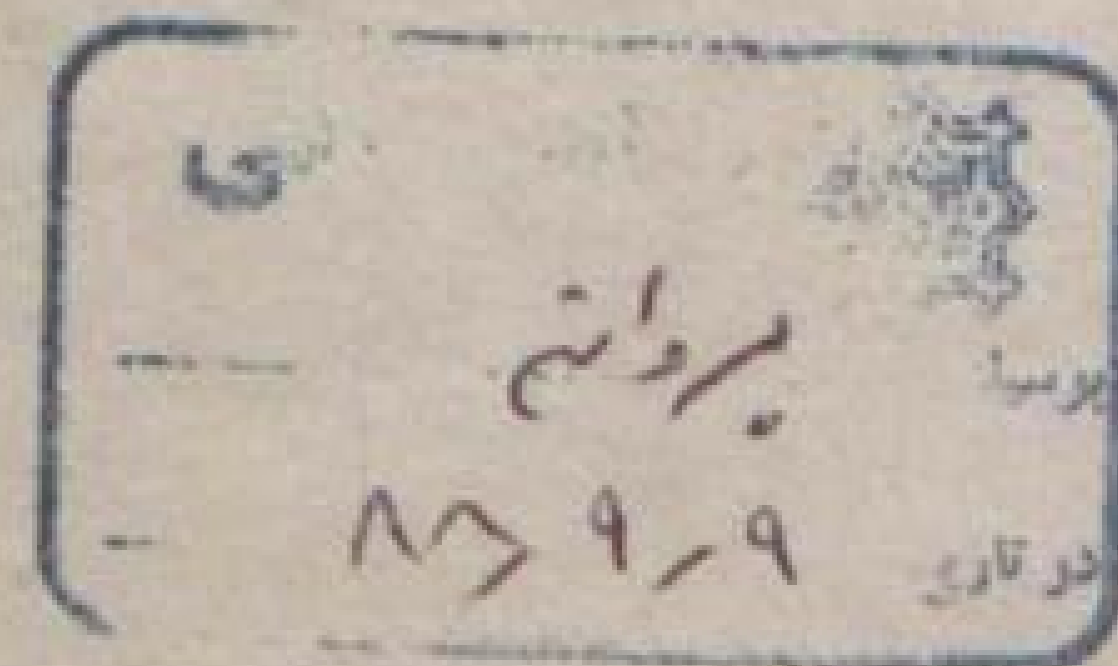
محمود قائم مقامی

چاپ دوم

حق الطبع و تقلید محفوظ و مخصوص است

حسین شرافت - محمود احمدی

شماره ۱۳۰۷

علم و هنر

علم و آداب جوی و کمال و هنر
تا شوی از علم و هنر بهره‌ور

موقع تحصیل غنیمت شمار
بجهاد ز دست میده وقت کار

سال اول

- فارسی -

مواویر و گرام :

قطعات منظومه بسیار آسان - حکایات ساده و مختصر - مذمت دروغگوئی -
بیان مضرت بی ادبی - وظیفه طفل نسبت به پدر و مادر و اعضاء خانواده و محبت
به ایشان - وظیفه طفل نسبت به دوستان و مدرسه - محنت راستی و درستی
تفرار تنبلی و بیکاری - بیان آداب معاشرت و اکل و شرب . -
اطلاعات ساده راجع به بدن انسان : پوست - گوشت (عضله) - عروق
خون و اعضاء آنها - دست و پا - انگشتان و ناخن - شناسائی راس
و چپ - اسامی ایام هفته و بنارس - اسامی ماههای شمسی -
اسامی فضول از کعبه بنارس - حیوانات عمده اهلی و فواید آنها - اشجار پرور
و بسنده - فلات و حیوانات عمده - سبزیهای خوردنی . -
نصایح ساده و مختصر در فواید پاکیزگی - شستن دست و صورت
و دهان - نظیف نگاه داشتن ناخن و مو و لباس - مضرات زیاد
خوردن و آشامیدن - مفسدات خواب در بیت و چهار ساعت -
و بسترین اوقات آن . -

درس اول

خداوند را شکر می‌کنیم که با کمک و رحمت آقای معلم
کتاب اول دستور تربیت که در کمال آسانی
برای پیش رفت ما اطفال نوشته شده است
تمام کرده و حالا شروع به خواندن کتاب دوم
می‌کنیم امیدواریم این کتاب را هم بزودی خواند
و تمام کرده شروع بخواندن جلد سوم نمایم.

خط کنید

درس دوم

بان ای پسر عزیز دل بند
بشنو ز پدر نصیحتی چند
زین گفته سعادت تو خواهم
پس یاد بگیر آنچه گویم
در عهد شباب چند سالی
گنسب نهی کن و گمائی
تا آن که پرورگار پیری
در ذلت و مسکنت نیتری

(ایرج میرزا)

درسِ سوم تکلیف

طفلِ خوب صبحِ زود از خواب بیدار
می شود پس از بیدار شدن دست و صورت
و دندانِ خود را در کمالِ خوبی می شوید -
و بعد خدمتِ پدر و مادر عزیزش رفته سلام
می نماید - و پس از خوردن چای و صبحانه
کتابِ هایش را سیدگی کرده و درِ روز
گذشته را یک مرتبه می خواند و بعد اجازه

گرفته بدرسه می رود

درسِ چهارم تکلیف

شاگردِ مدرسه باید بداند که خداوند یغنی کسی که تمام
چیزها از قبیلِ انسان و حیوان و آب و خاک
و زمین و آسمان و کوه و دریا و آفتاب و ماه
و هر چیزی را که شما می بینید آفریده - یکی
می باشد و شریکی ندارد - خداوند در همه جا
حاضر است و ترک ندارد - و ما هم یکی
از آفریده های خداوند می باشیم و باید او را
پرستش و عبادت کنیم -

درس پنجم   وظیفه طفل نسبت بپدر و مادر
 طفل خوب باید پدر و مادرش را خیلی دوست
 داشته باشد - و آن مادر را احترام کند - زیرا که
 پدر و مادر برای بزرگ کردن او خیلی زحمت
 کشیده اند - پدر و مادر با کمال زحمت بکارهای
 سخت مشغول شده لباس و خوراک جهت
 فرزند خود فراهم می کنند - مادر هم تمام
 شب و روز وقت خود را صرف پرستاری

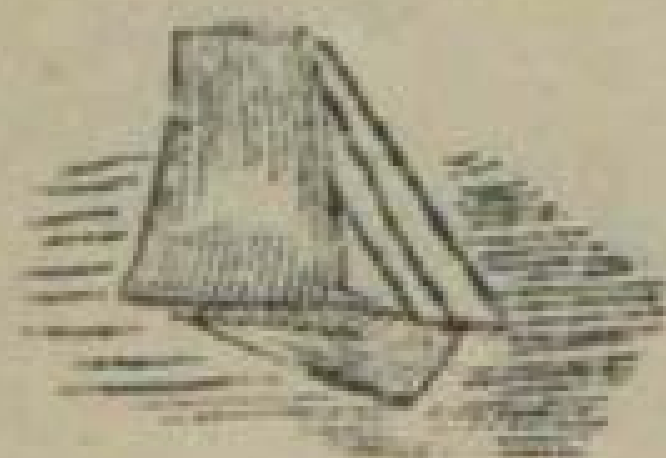
او می نماید -

درس ششم

حفظ کنید

با مادر خویش مهربان باش
 آماده خدمتش بجان باش
 با چشم آداب بزرگ پدر را
 از گفتن او هیچ سر را
 چون این دو شوند از تو خواهند
 خرسند شود ز تو خداوند
 چون با آداب و تمیز باشی
 نزد همه کس عزیز باشی

(ابرج میرزا)

درس نهم تکلیف

شاگردِ مدرسه باید سعی کند هر چه درس می خواند
 بفهمد - و هر کلمه را که نفهمد از آقای معلم
 بپرسد - و نیز باید بداند که هر چه از روی
 دانش بگوید - درس را بهتر یاد می گیرد
 شاگردِ مدرسه باید در کلاس آرام باشد -
 در موقعی که آقای معلم درس می دهد با کمالِ وقت
 گوش بدهد - شاگردِ مدرسه باید کتاب و سایر لوازم
 تحریر خود را خیلی پاکیزه نگاه دارد -

درس ششم خوشروئی

در دنیا بهترین وسیله برای ترقی خوشروئی
 و خوش خلقی می باشد - خوب ترین
 صفت و عادت برای طفل خوشروئی
 و خوش خلقی است - طفل خوش رو و خوش
 خود در خانه - در مدرسه و در نزد تمام مردم
 عزیز و محترم است - بر عکس طفل بد خلق
 و ترش رو در تمام جا ها خوا ر و بی
 احترام و اِعتبار خواهد بود - پس همیشه سعی
 کنید که خوشه و خوش خلق باشید -

درس نهم پاکیزگی

بدن را باید همیشه پاک و تمیز نگاه داشت و
 آفتاب همیشه ای یک مرتبه به حمام رفت
 و هرگاه ممکن نشود در منزل باید خود را
 شست و شودا و بدن را با صابون خوب
 تمیز کرد - زیرا همان طوری که انسان از
 دهن و بینی نفس میکشد بوسیله پوست بدن
 نیز نفس میکند و هرگاه پوست بدن چرک کثیف
 باشد کار تنفس مشکل شده و انسان ناخوش میشود
 همچنین در لباس باید دقت کرد که خیلی تمیز و پاکیزه باشد.

درس دهم وظایف طفل نسبت به خانواده

هر طفل خوب نسبت به برادر و خواهر کوچک
 باید خیلی مهربان باشد - و در وقت لزوم
 از هیچ گونه کمک و مساعدت نسبت به آنان کوتاهی
 ننماید - مخصوصاً خواهر کوچک که بیشتر باید
 طرف مهر و محبت واقع شود - عمو و عمو و
 خاله و دانی را هم بایست مانند پدر و مادر
 دوست داشت و احترام کرد و مطیع فرمایان آنان
 بود - نسبت به خدمه و نوکران نیز بایست مهربان بود
 تا از روی میل خدمت نمایند -

درس یازدهم   تکلیف محصل نسبت به معلم
 شاگرد و مدرسه باید معلم خود را که وقت و عمر
 شریفش را صرف تربیت و تعلیم او نماید
 مانند پدر و دوست داشته و در اطاعت
 فرمان او که راجع به تربیت و حسن
 می باشد کوتاهی ننماید - هر قدر شاگرد
 مدرسه معلمش را بیشتر دوست بدارد و
 اطاعت امر او را بنماید - معلم هم بیشتر شاگردش را
 دوست داشته و در تربیتش سعی می نماید -
 و در نتیجه اسباب ترقی او فراهم شود .

درس دوازدهم   جدیت در کار
 انسان باید هر کاری که شروع می کند - خیلی جدی
 و پایدار باشد - تا نتیجه بگیرد - نتیجه هر کاری پائیدار
 جدیت و زحمت صاحب آن کار است -
 انسان هر چه بیش تر زحمت بکشد بیشتر فایده می برد -
 و هر چه انسان بیش تر فایده ببرد - زندگی خوشتر
 خواهد شد و راحت تر می شود - پس آئی
 فرزندان عزیز اگر می خواهید زندگی تان
 خوب شود - زیاد تر زحمت بکشید - تا زیاد فایده ببرید
 و محتاج دیگران نشوید که بدترین چیزها احتیاج است .

درس سیزدهم کار و فایده آن

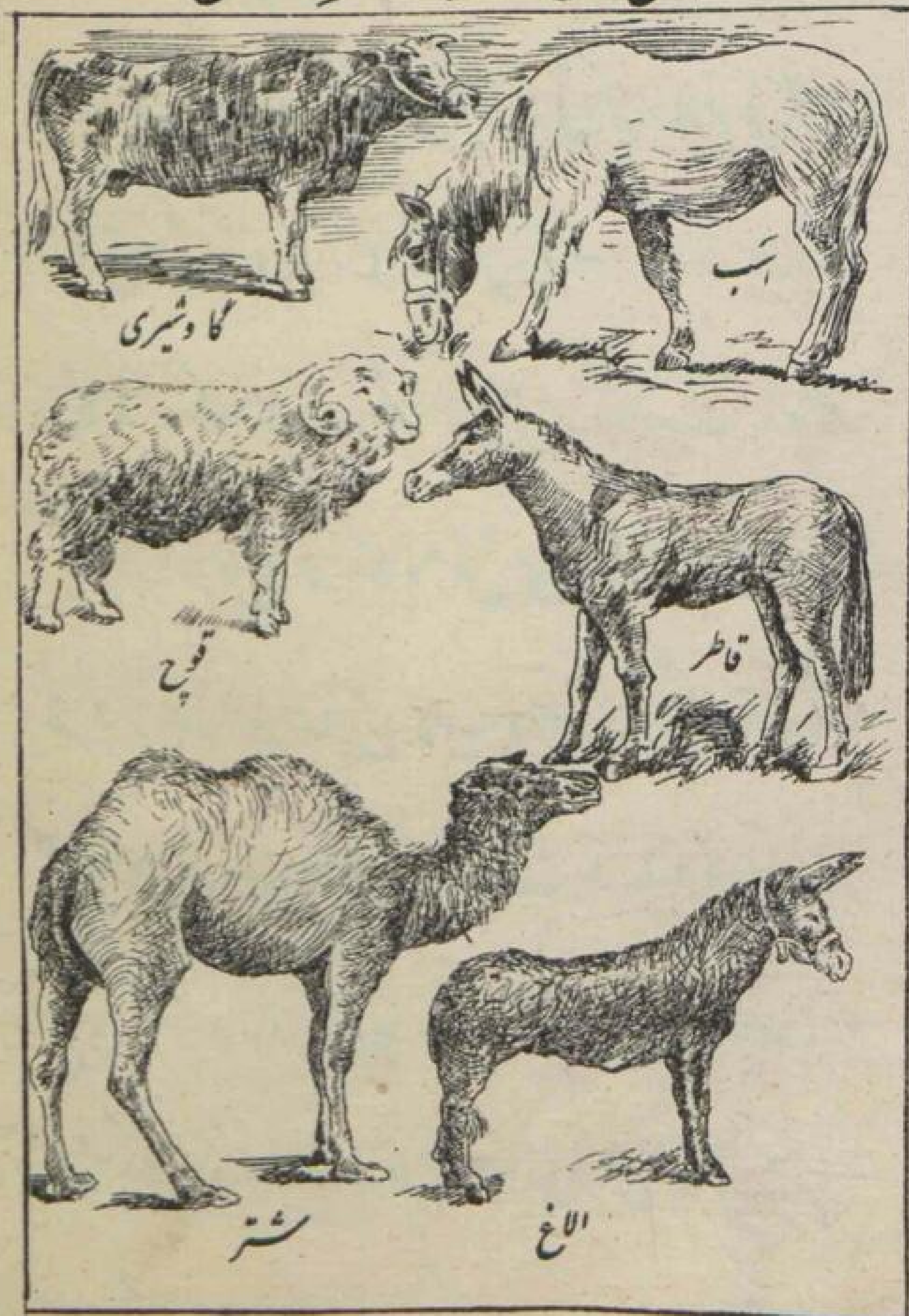
بر انسانی در عالم مجبور به کار کردن است - اگر کسی
 در دنیا کار نکند - که او پریشان خواهد شد - خداوند
 او را برای کار کردن خلق کرده است هر کسی
 باید کاری را در عالم انجام دهد تا همه مردم و
 خودش سعادت مند شوند - بهترین کارها در دنیا
 اول زراعت است - دوم صنعت - سوم کسب
 و تجارت می باشد - بدترین کارها در دنیا نوکری است
 اگر عاقل متین از نوکری و خدمت کردن در ادارات دولتی دوری
 و دنبال کسب یا صنعت و زراعت برود -

درس چهاردهم حیوانات اهلی

حیوانات اهلی و مفید یعنی حیواناتی که راغ و مطمع
 انسان هستند و با انسان فایده می رسانند عبارت
 از گاو - گوسفند - بز - میش - اسب - قاطر
 - شتر - الاغ - گاو میش می باشند - حیواناتی که
 بیشتر از همه با انسان فایده می رسانند گوسفند است
 - گاو و بزم تر آن بکار زراعت و ماده آن
 برای شیر دادن به زرد انسان می خورد -
 اسب و شتر و الاغ و قاطر نیز بازمی برند - از
 شیر گاو و گوسفند - ماست - کره - پنیر درست می کنند

تابلوی اول - حیوانات اهلی

درس نهم - بدن

خداوند ما را آفریده است - بدن ما از پوست و
گوشت و رکن و استخوان ساخته شده است -
بوانطه استخوان هاست که ما می توانیم حرکت کنیم
و راه برویم - گوشت روی استخوانها را پوشانیده است
پوست روی همه را پوشانیده - پوست بدن سوراخها
کوچکی دارد - که با چشم دیده نمی شود - از آن سوراخها
عرق و بخار کثیف بیرون می آید - باید بدن را
همیشه پاک نگاه داشت تا آن سوراخها نگیرد
و اسباب ناخوشی نشود -

درس شانزدهم شغال و روباه

دو وقتی شغالی مرغی را از خانه ای بُرد - یکی از اهل خانه
فریاد کرد - که مرغ ما نیم من گوشت داشت که شغال بُرد
شغال در میان راه به روباهی برخورد - گفت -

عجب زمانه ای شده است - مرغی که یکت چاک
گوشت ندارد - می گویند نیم من است - روباه گفت -
بلند از ما من وزن کنم - شغال مرغ را زمین گذاشت -
روباه برداشت و گفت من نیم من قبول دارم و قرار کرد -

درس هفدهم (این کلمات را ضمیر گویند)

من - تو - او - ما - شما - ایشان
قلم من قشنگ است - دختر تو سفید است -
دستِ او را چاقو بُریده - کتابِ ما
آسان است - احوالِ شما چگونه است
خانه ایشان دزدِ کنارِ رودخانه است -
کلاه من از پوستِ بَره دُرست شده -
کفشِ شما را هم از پوستِ گاو ساخته اند -
دواتِ او را از بلور درست کرده اند -
من با مردم دانا تر از خودم معاشرت میکنم -

درس مجیدیم

ندمت در و علوئی

طفل خوب هرگز دروغ نمی گوید - دروغ گو دشمن

خداست - دروغ گو در نزد همه کس خوار و ذلیل است

ز بهار سخن مگو بجز راست است

هر چند ترا در آن ضرر است

گفتار دروغ را اثر نیست

چیزی ز دروغ زشت نیست

تا پیشه تراست راست گوی

هرگز نبری سیاه روی

(ابجد میرزا)

درس نوزدهم

فواید حیوانات اهلی

گوسفند و بز و گاو و گاومیش پانسان شیر می دهند -

مخصوصاً از شیم گوسفند که بسیار نرم و گرم است

پارچه های خوب و شال های گران قیمت و

فرش های پاکیزه و گران بها درست می نمایند -

و از شیر آنها ماست و کره و روغن و پنیر

و کشک می سازند - از پوست حیوانات

اهلی که دگر شده انواع و اقسام چرم درست

می نمایند - که بمصرف کفش دوزی می رسند

بهترین چرمها نیکه در ایران درست میکنند چرم بهمان است

درس سیم مضرات بی ادبی

اولین ضرر بی ادبی آن است که طفل بی ادب
نزد پدر و مادر و معلم خوار و بی مقدار است -
دومین ضرر آن است که هرگاه گرفتاری
برایش پیش آید هیچ کس با او کمک و همراهی
نمی کند - و در خلاص شدن کوشش نمی نماید -
پدرش او را به هیچ جهانی و دعوتی همراه خود
نمی برد - و مزد هم نسبت به ادبی احمقانی
می نمایند -

تا که توانی ادب آموز باش
دانش و فضل بهراندوز باش

درس بیست و یکم عیب گوئی

بدترین صفات انسان سخن چینی می باشد -
یعنی حرف کسی را برای دیگری خبر بردن -
و از سخن چینی بدتر عیب گوئی و عیب جوئی از
مردمان است - کسی که عیب مردم را تفتیش
کرده و برای دیگری آن نقل نماید در واقع
عیب خودش را نزد مردم آشکار کرده است
تمام مردم از عیب جو نفرت دارند -
میان دو کس جنگ است سخن چین بدبخت همزمین است
پس تا می توانید عیب جوئی دوری کنید -

درس سبت دوم لوازم شاگرد مدرسه

لوازم تحریر و تحصیل شاگرد مدرسه از این
 قرار است : کاغذ - قلم - مداد - مرکب
 - دفتر - کتاب - کاغذ را در قدیم از گیاهی
 موسوم به پاپیروس می ساختند - ولی حالا
 از چوب و کهنه می سازند - قلم را از خوزستان
 می آورند - مداد را از یک نوع زغال
 سنگ می سازند - مرکب را از دوده نقطه و ما
 و صمغ میسازند - دفتر و کتاب را از کاغذ درست میکنند
 و شاگرد مدرسه باید لوازم تحصیل خود را پاک و تمیز نگاه دارد

درس سبت و سوم تکلیف

شاگرد مدرسه باید بداند - که تمام مزدوم به کارهای
 اولگانه می کنند پس باید در کوچه و بازار خوب و
 درست راه برود - و بازی نکند - شاگرد
 مدرسه باید بداند که تمام مزدوم او را دوست
 دارند - پس او هم باید تمام مزدوم احترام کند
 - شاگرد مدرسه باید مطیع قانون مدرسه باشد
 و نیز باید در یاد گرفتن درس خیلی جدی باشد تا در
 موقع امتحان خوبی بتواند از عهده امتحان دادن ببرد
 و تصدیق گرفته بکلاس بالاتر برود -

درس سبت چهارم (این کلمات را مصدّر گویند)

نوشتن - گفتن - رفتن - داشتن - آمدن - دیدن

من درس خود را نوشتم - او این حرف را بمن گفت

تو از آن راه رفتی - ما قلم های خوب داریم -

شما دیر و زود برآمدید - ایشان فردا بفرمی روند

من پس فردا شما را عذمی نویسم - تو آن حرف را بمن

گفتی - ما از راه نزدیک هر روز بمدرسه می آییم -

شما او را دیدید - من با او بگذر و شن رفتم - شما

با که گرد و شن رفیقید ؟ - شما چه وقت بخانه ما

آمدید ؟ - من دیر و زود بخانه شما آمدم -

درس سبت پنجم (بهار)

یکت سال چهار فصل دارد - از این قراز :

بهار - تابستان - پاییز - زمستان

بهار فصلی است که درخت ها شکوفه و گل و بزرگ

می آورند - در فصل بهار حیوانات و مرغ ها بچه

می آورند - ماست - دوغ - و کره در این فصل

فراوان می شود - و باران زیاد می بارد - بعضی از

چیزها را در این فصل می کارند - و گرد و شن کردن

صنایع های بهار برای مزاج انسان خیلی فایده دارد

و اگر بتوانید صبحها در خارج شهر گردش کنید بهتر است -

درس بیست و ششم ماههای شمسی

سال برد و قیسم آنست — سال شمسی و سال قمری —

هر یک از این دو سال دارای دوازده ماه می باشد

و از این هر دو قیسم ماه ها معمول آنست — ولی

ماه های شمسی رنمی و با ترتیب تر است — و آنها را

از این قرار است : فروردین — اردیبهشت

— خرداد — تیر — مرداد — شهریور — مهر — آبان

— آذر — دئی — بهمن — اسفند . —

و سال شمسی سیصد و شصت و پنج روز است

و ماه های شمسی سی و یک شبانه روز است

درس بیست و هفتم ماه های قمری

سال قمری دارای دوازده ماه می باشد — ماه قمری

بیست و نه یاسی شبانه روز است اسامی ماه های

قمری از این قرار است :

محرم — صفر — ربیع اول — ربیع ثانی —

جمادی اول — جمادی دوم — رجب — شعبان

— رمضان — شوال — ذی قعدة — ذی حجه

و در ماه رمضان مسلمانان روزه می گیرند — و نیز

در ماه ذی حجه مسلمانان برای زیارت به مکه میروند

درسِ بیتِ هشتم جغرافیا

زمین که مادر روی آن زنده گانی می کنیم گزند آست - زمین
ستاره ای است تاریک - روشنی زمین از خورشید
می باشد - خورشید ستاره بزرگ و روشنی می باشد -
زمین در یک شبانه روز که بیت و چهار ساعت
باشد یک مرتبه بدور خود می گردد - روی زمین
آب و خاک گرفته - در روی زمین آب از
خاک بشن تراست - آب ~~بسی~~ روی زمین
دریا می گویند -

درسِ بیتِ نهم حفظ کنید

وزند زنده ساکت و شین شو
بیوده گونی و یا ده شین
آند سر دردن گوش می باش
باهوش و سخن نویسن می باش
می گوش که هر چه گوید استند
گیری همه را بچا بکی یاد
کم گونی و گونی هر چه دانی
لب دوخته دار تا توانی

(اینج سیرنا)

درس سی ام مقدار وقت خواب

مقدار خواب در اوقات شبانه روز که بست و چهار ساعت است برای آدمی بالغ و بزرگن هفت تا هشت ساعت می باشد و برای اطفال هشت تا نه ساعت بهتر است - و بهترین وقت برای خواب شب می باشد و از خواب روز که باعث کسالت و تمبلی است باید دوری کرد فوراً بعد از غذا نباید خوابید - زیرا که خواب بعد از غذا باعث خوابهای پریشان میشود و باید در اطاق خواب گل و گیاه نگذاشت که باعث دردی شود

درس سی و یکم (حفظ الفصحی)

اگر می خواهید از تب و توبه در امان باشید - نزدیک زمین های چمن زار و اشخربا و آب های ایتاده منزل نکنید - همیشه و مخصوص در فصل تابستان و پاییزی نمائید روی تخت و توی پشه بند خوابید - همیشه پیش از خوابیدن در دپجره اطاقی را که در آن می خوابید باز کرده و بعد از این که خوب هوای اطاق عوض شد در دپجره ها را بسته و بخوابید - و نیز در موقع خوابیدن چراغ را خاموش کنید تا بوی نطف شما صد مه نرساند -

درس سی و دوم   فایده راستگوئی
 بهترین چیزها در دنیا راستگوئی است - آدم را
 اگر خطائی هم بکند و راستش را بگوید باز هم مردم او را
 دارند مثل شیر فروش راستگو

شیرفروشی همه روزه کوزه شیر می آید و پزخانه ای
 می آورد - از قضا یک روز کوزه پر از آب خالص
 بود آشپز که سر کوزه را گشود و نظرش بآن افتاد شیر
 فروش گفت - این که آب خالص است - شیر
 فروش خود نیز تعجب کرده - و گفت خیلی معذرت
 می خواهم امروز فراموش کرده اند شیر داخل آن
 بکنند آشپز از راستگوئی شیرفروش خوش آمده
 و تقصیرش را بخشید -

درس سی و سوم

انسان باید دزد هوای آزاد و صاف تنفس نماید
 چه هوای کثیف سبب دزد سهرمی گردد -
 بنابراین باید هوای اطاق درس و منزل
 و خوابگاه خیلی خالص باشد و هرگاه هوا سبک
 باشد بودن در و پنجره در زمستان هوای اطاق
 کثیف شود فوراً باید در و پنجره را باز نمود
 تا هوای کثیف خارج شود و هوای پاک
 و خالص داخل گردد و لازم ترین چیزها برای
 انسان همان هوای آزاد و خالص است -

(۳۸)
درس سی و چهارم شستن دهان و دندان
انسان برای زنده ماندن مجبور از خوردن غذا
می باشد - و غذا را بهم بواسطه دهان و دندان
می جوید و میخورد - ممکن است که خورده های
غذا در یخ و لای دندان ها مانده و گندیده
و باعث بدبوئی دهان و خراب شدن دندانها
گردد - پس هر وقت غذا خوردید فوراً
دهان و دندان ها را خوب بشوید و با خلال
دراست غذا را از لای دندانها بیرون بیاورید
تا همیشه دندانهای شما سالم و بی عیب بماند -

درس سی و پنجم سبزیهای خوردنی
یک قسمت از غذا های انسان و حیوان از
سبزی های تازه تهیه میشود - سبزی های تازه
بهم بر سه قسم است - اول آنهایی که مصرف
خوراک حیوانات میشوند - یونجه -
شبنم - اسپرس - دوم آنهایی که نه چغندر
انسان مصرف می کنند - مانند : کرفس -
پودنه - تره - ریحان - مرزه - ترخون
بر سوم - آنهایی که باید بخت و خورد مانند - اسفناج
جعفری - کلم - چغندر -

درس سی و ششم

موعظه ملا نصرالدین

جمعنی پیش ملا آمدند و از او خواهش کردند که بر منبر
رفته آنان را موعظه فرماید ملا پس از اصرار بسیار

بر منبر رفته گفت - ای مردم خدا را بشناسید

که بفیل پزند او - اگر نه با آن تنه سنگین بر روی بام
خانه های شما نشسته همه را خراب می گرداند -

مردم از این موعظه ملاحظه و متفرق شدند -

درس سی و هفتم

حفظ القصه - آب

یکی از چیزهایی که خیلی لازم دارید - و زیادتر
از همه چیز بکار می برید آب است - زیرا که
هر روز چند مرتبه دست و صورت خودتان را
با آن می شوید - و بدن و لباس و ظرف های
خود را با آن تمیز می کنید - و خدا و چای
برای شما درست می کنند - پس باید وقت
کنید - آب منزلتان صاف و پاک و بی بو
باشد برای این که آب بد سبب ناخوشی می شود
و بهترین آب چشمه است -

درس سی و هشتم (مضرآت زیاد خوردن)

غذا را همیشه در موقع معین بخورید - و غذا را در موقع
خوردن خوب بجوید - همیشه پیش از سیر شدن با دانه
اشتها خود را کنار بکشید .

چون بر سر سفره ای نشستی ز نهان گفن در از دست
زان کاسه بخور که پیش دنت است بز کاسه دیگری مبر دست
و ده قوت ز پیش و کم شکم را دزد بباش پیش و کم را
دندان بر کن خلال منهای ناخن بر این و آن پیرای
خمیازه کشید می نباید طوری که بخلق خوش نیاید
چرکین گذار رخ دندان کان وقت سخن شود نمایان
(ایرج برآ)

درس سی و نهم (حفظ الصبح)

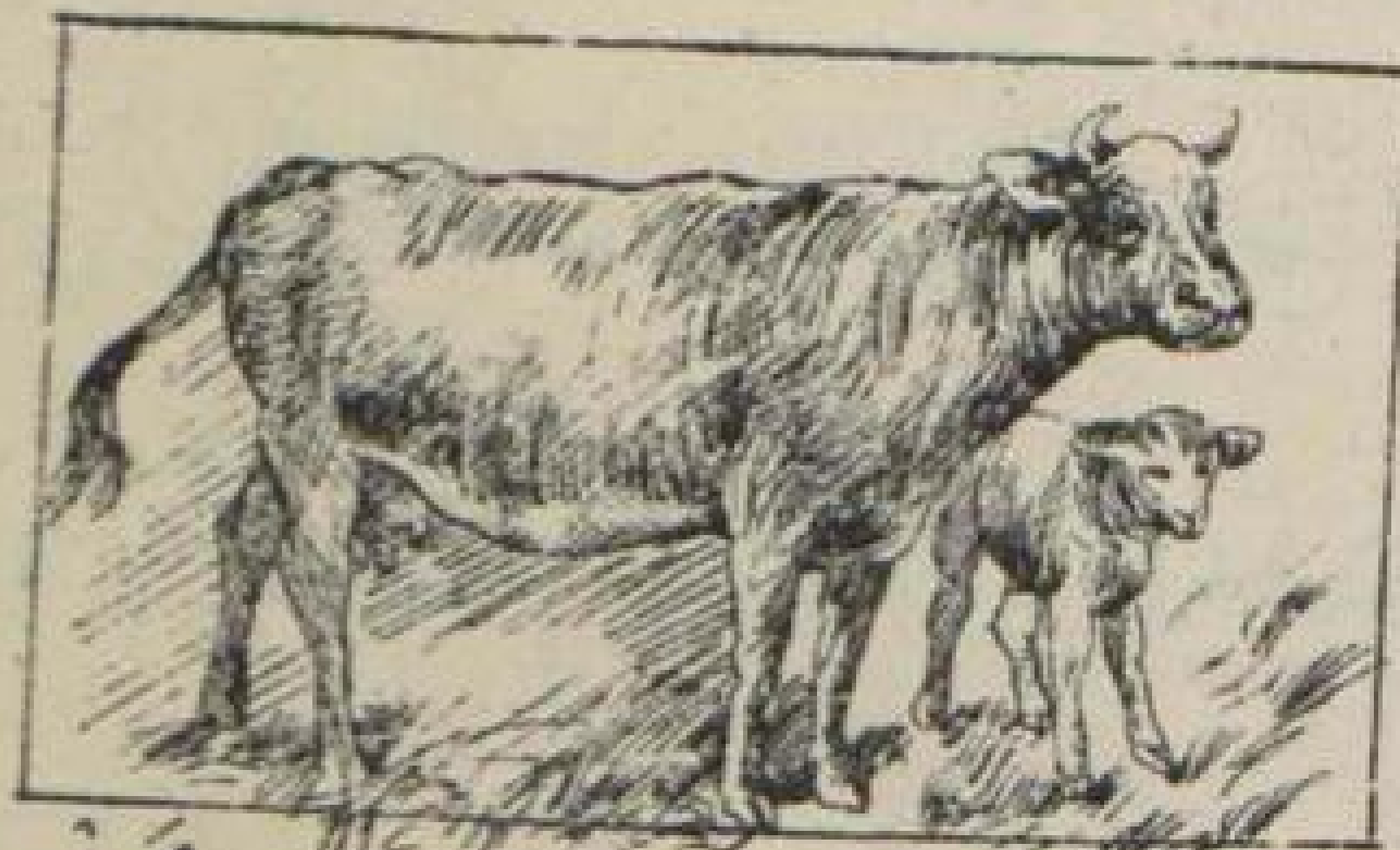
همیشه به وقت معین در رخت خواب بروید -
اگر چه مایل به خواب نباشید - و بوقت معین برخیزید
اگر چه هنوز از خواب سیر نشده باشید - هیچ
وقت بیش تر از بهشت ساعت نخوابید -
شب زودتر شام خورده به خوابید -
و صبح پیش از طلوع آفتاب برخیزید -
سعی کنید - که شب ها نخورده بخوابید -
یا خیلی کم بخورید تا همیشه مزاجتان سالم
بوده و بخوشی زندگی نمایند .

۱۴۲
(فایده گاو و گوسفند)

درس حلیم

گاو و گوسفند از حیوان های می باشند - که خیلی
به انسان فایده می رسانند - از جمله گاو و بز
شخم می زنند - از گاو ماده شیر خوب که

شایسته خوردن می باشد می دوشند -
و شیر گاو از شیر تمام حیوانات بهتر و سالم تر است .
گوسفند هم شیر و هم شخم بدست می آید که برای زنده گانی
انسان خیلی مفید است .

۱۴۳
درس حلیم و کیم (ضرر پر خوری)

کمی از عاداتی که باعث ناخوشی انسان می شود
پر خوردن است - غذای بخورده هم باعث
ناخوشی می شود - پس هر کس بخواد ناخوش
نشود - باید هیچ وقت زیاد غذا نخورد و
در وقت غذا خوردن هم لقمه کوچک بر
داشته و خوب بجود - قبل از غذا و بعد
از غذا در هر دو موقع باید دست و دهان را
خوب شست و بخصوص در تیزی و پاکیزگی دندانها
باید خیلی دقت کرد .

درس چهل و دوم بدترین کار با بیکاری است

بدترین تمام عیب با بیکاری می باشد - آدم

قبل بیکاری می ماند - آدم بیکار و قبل در نظر

تمام مزد و خوار و بی اختیار است -

آدم قبل و بیکار خودش هم در زحمت

خواهد بود - زیرا که بیکاری و تنگدستی سبب

بی چیزی و ننگدستی می باشد - پس آدم

عاقبت به چوشت بیکار نمی ماند و هنگام طفولیت تحصیل

می کند - و در زمان جوانی بکارهای مفید مشغول میشود

تا در زمان پیری دچار دلت و سختی نشود -

درس چهل و سوم (تندی و مردم آزاری)

تندی خونی یکی از صفات بد و بیش تر از همه آزارده اش

صدمه و آزاری می رساند - آدم تند خو همیشه

مريض می باشد - هیچ کس حاضر مساعدت

و معاشرت با آدم بد خلق نیست از تند خو

بدتر مزد و آزار است که علاوه بر آن

که مزد و حاضر برای مساعدت و معاشرت با او

نیستند دشمن او هم می باشند -

اگر ز دست بکار فلک رود بد ز دست خوی بد خویش در بماند

تندی خونی چه صفتی است ؟ - از تند خو بد ترکیب ؟ -

درس چهل و چهارم آداب معاشرت

چون نوع بشر که اشرف مخلوقات دَر روی زمین می باشد طوری خداوند آن را آفریده که به تنهایی نمی تواند احتیاجات خود را رفع کند - و برای رفع احتیاجات خود از قبیل بدست آوردن خور و دنی و پوشیدنی و لوازم خانه و سایر چیزها مجبور است با هم جنسان خود معاشرت نماید - پس می بایست آداب معاشرت را دانست و شرح آنرا بعد از این خوابید خواند -

درس چهل و پنجم بقیه آداب معاشرت

انسان با هر کسی که معاشرت می نماید باید احترامات او را در نظر بگیرد و نسبت با او متواضع یعنی - فروتن باشد و نهایت آداب را نسبت به معاشر و دوست خود خصوصاً و کلیه نوع بشر عموماً منظور دارد - و چون کسی حرف می زند در وسط حرف او حرف نزنند - و تا حرفی را از او نپرسند نگویند - آرام و شمرده حرف بزنند -

با مردم دمی شرف در آید تا بطبع تو دمی شرف شود نیز

درس چهل و ششم - وطن -

آدم عاقل باید وطن دوست باشد - ایران وطن
عزیز ما میباشد - یکی از شرایط وطن پرستی اطاعت
از قانون و نظامات می باشد - قانون را در مجلس
شورای ملی می نویسند - و همه اهل مملکت از شاه تا
گدا باید در مقابل قانون یکسان باشند و همه باید نوزاد
محترم بشمارند - هر کس بخواند و طاعت بزرگت و
آباد شود و خودش در میان مملکت های دیگر سر
بلند و با آبرو باشد - باید در اجرای قانون مملکت خیلی
کوشش کند - آبادی و ترقی هر مملکت بسته بخوبی قانون است

آدم عاقل چه چیز باید دوست داشته باشد - شرایط وطن پرستی چیست ؟

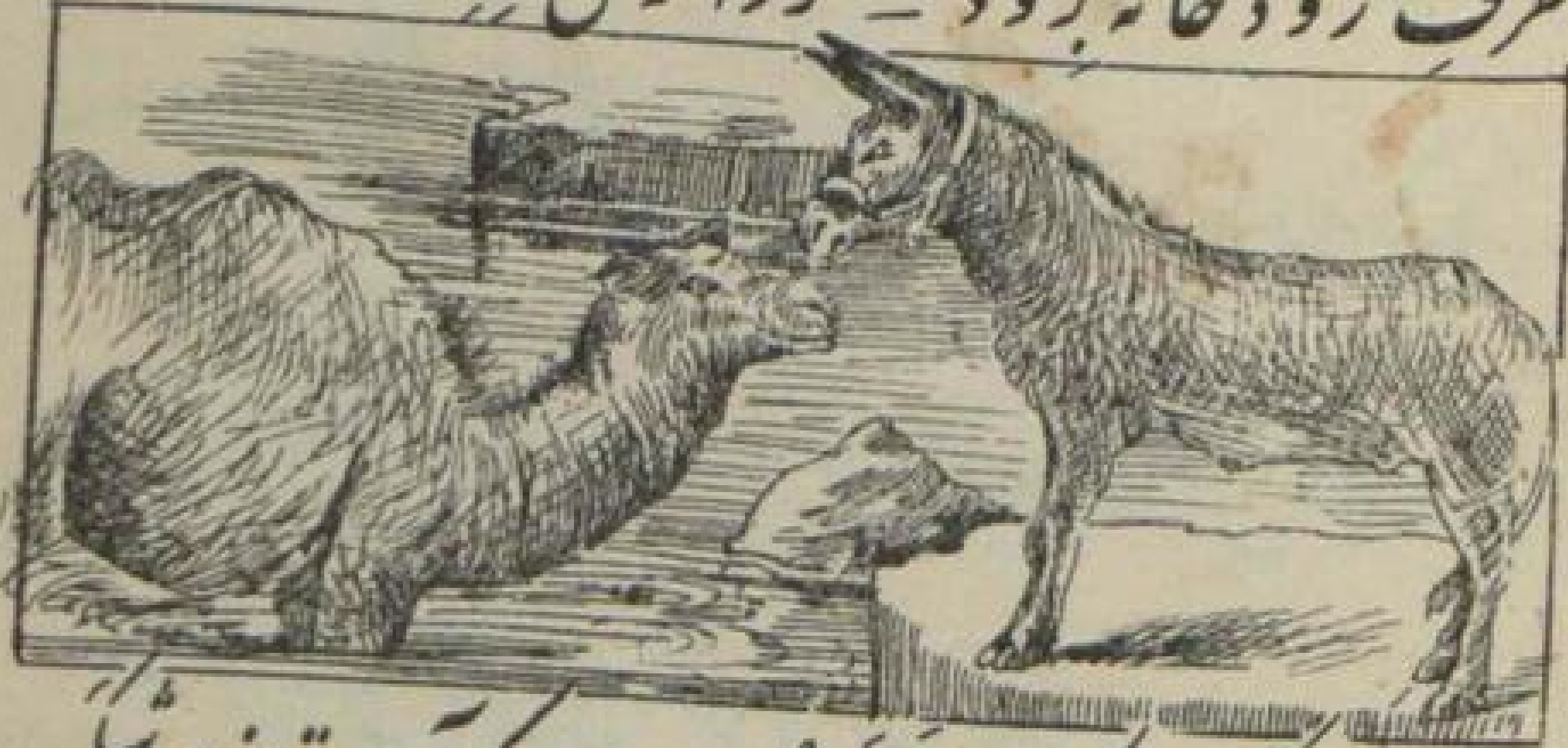
درس چهل و هفتم لزوم و فایده ورزش

در یک جا بودن و حرکت نکردن باعث مرض های
زیاد میشود - امراضی که از یک جا نشستن در انسان پیدا
میشود زیاد است - مثل درد دست ها - و پا ها -
و تنگ نفس و خرابی کار شکم - و نیز اطفالی که در
یک جا می نشینند و حرکت نمی کنند همه می آید بد خو
و بخل می شوند - و از وجودشان هیچ کاری ساخته
نیست و برای خلاصی از این مرض ها باید هر روز ورزش
کرد و بهترین ورزش ها راه رفتن است و بهترین
اوقات ورزش صبح خیلی زود است -

درس چهل و نهم (شتر و خر)

شتری با خری همراهِ می رنجد - تا به رودخانه بزرگی
رسند - شتر بدون فکر داخل رودخانه شد که به آن
طرف رودخانه برود - خرا ترس گرفته ماند - شتر

خرا اصد کرد که بیا و ترس - زیرا که آب تا زیر شکم

من بش نیست - خرا حق بدون فکر داخل رودخانه شد -

و غرق گردید - نتیجه حکایت فوق را بیان نمایند -

شتر با که همراه بود - بجا رسید - شتر چه کرد - خر چه کرد -

درس چهل و هشتم آداب معاشرت

معاشرت یعنی آمیزش و رفت و آمد کردن با
مردمان - پس اول شرطش این است که
انسان با آدم عاقل تر و دانا تر و با تجربه تر از
خود معاشرت و رفت و آمد نماید تا چیزهایی را
که نمی داند از آن بیازماید - و از علم و
تجربه آنان تجربه بیاورد -

که همیشه تو گریه بودی تو مسئولی

هم نشینی مردم با اختیار خودند

پس باید در انتخاب دوست خیلی دقت کرد که دانا و عاقل باشد

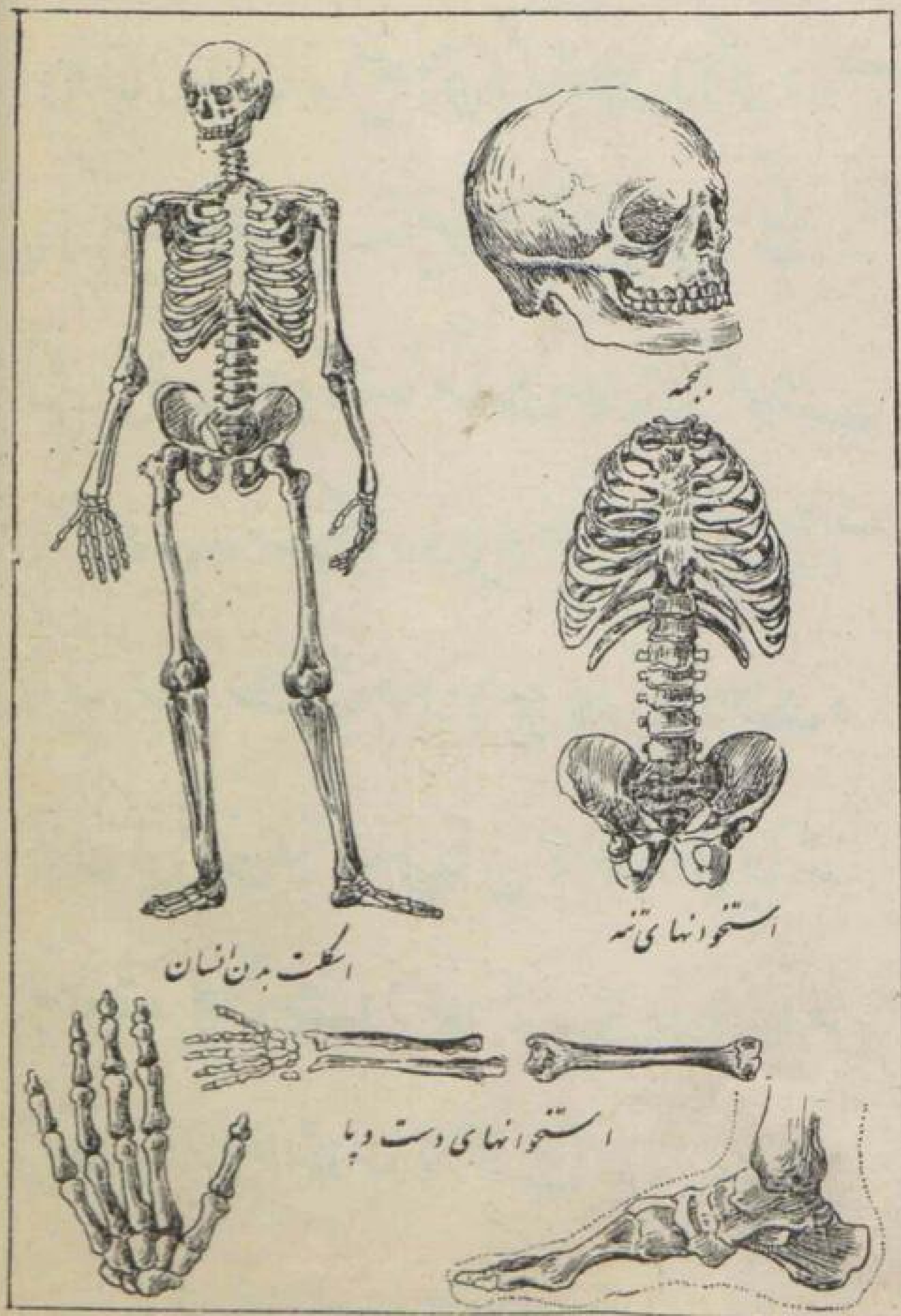

درس نخب با هم پیش گفتیم که سال چهار فصل دارد
حالا بنم می گویم - در هر فصل - غذا و لباس انسان
باید مناسب با آن فصل باشد - در فصل تابستان باید
غذاهای خرب که از گوشت درشت می نمایند کمتر
خورد و بیش تر غذاهای که از شیر - و ماست - و دوغ
ترقیب می دهند خورد و بنم چنین در فصل تابستان باید
لباس های نخی و کتان سفید پوشید - ولی در زمستان
و پائیز بر عکس باید گوشت و خرب زیاد تر خورد و لباس
پشمی پوشید - و شالهای پشمی برای زمستان بهترین لباس است
زیرا که بنم از زان و بنم خیلی بادوام میباشد -

درس نخباه و علم بدن انسان
بدن انسان از استخوان و گوشت و رگ و پوست
مركب است - استخوان جنم سختی می باشد که از
بواسطه آن می تواند حرکت نماید - گوشت
جنم نرمی است که روی استخوان را گرفته است
رگ عبارت از لوله های باریکی است در
بدن که خون در میان آن ها جاری میباشد -
پوست عبارتست از جلد بدن و روی تمام
قسمت ها را پوشانیده است و باید جلد
بدن را خیلی تمیز نگاه داشت -

تابلوی دوم -- استخوان بندی انسان

درس پنجاه و دوم (مصدر - فعل - ضمیر)
فهمیدن - وقت کردن - کار کردن - خوابیدن - بیدار شدن

من - هرچه از درس نفهمیدم دو مرتبه از آقای معلم می پرسم

تو - در یاد گرفتن درس باید خیلی وقت به نمایی -

او - کارهای خود را در اذکال خوبی انجام داد -

ما - همه روزه صبح خیلی زود از خواب بیدار می شویم

شما - آیا فهمیدید که آقای معلم چه فرمودند؟ -

ایشان - خیلی وقت می کنند که بادم بد حساب نشسته باشند

من - از کار کردن خیلی خوشم می آید - شما هر روز

صبح چه وقت بیدار شده رقیه .

در سخا به و سوم (احسان)

آداب معاشرت - تأمل در گذشته - عیب جوئی -

در صحبت سفله چون در آئی	با قطع بسفله گئی گرا آئی
با مردم ذی شرف در آئیز	تا قطع تو ذی شرف شود نیز
هر شب که روی بجائمه خواب	کن نیک تأملی در این باب
کان روز بعلم تو چه افزود	وز کرده خود چه برده شود
روزی که در آن نکرده ای کار	آن روز عمر خویش بشمار
از عیب کسان زبان فرو بند	عیش بزبان خویش میند
کم گوی و گوی هر چه دانی	لب دوخته دار تا توانی
نادان بر زبان نهد دل	در قلب بر زبان عار دل

(این سخن از)

در سخا به چهارم (اعضاء مهم بدن)

تمام اعضائی که خداوند بپا نشان مَرَحْمَت فرمود
لازم و با فایده است و باید در حفظ و نگاهداری
آن ها کوشش کرد و اعضاء مهم بدن عبارت است از
دست و پا و چشم و زبان می باشد که ایشان
بوسیله این چهار عضو است که کار می کنند و را
میرود و می بیند و حرف می زند و خلاصه
کلیه کارهایی که از ایشان سر می زند بواسطه
یکی از این چهار عضو است و همچنانکه گفته شد
باید در محافظت آنها خیلی کوشش کرد . -

درس نجاه و نهم حواس پنجگانه

انسان دارای پنج حس می باشد از اینقرار -
حس با صره یعنی بینائی و عضو آن چشم است و
انسان بواسطه چشم با کلیه چیزها را می بیند -
حس سامعه یعنی شنوائی و عضو آن گوش است که
انسان بواسطه گوش با تمام صداها را می شنود -
حس شامه یعنی تمیز بوهای خوب و بد عضو آن بینی است
که انسان بواسطه بینی کلیه بوهای خوب و بد را
می فهمد . -

انسان دارای چند حس می باشد - حس با صره یعنی چه - حس سامعه یعنی چه - حس شامه یعنی چه

درس نجاه و ششم بقیه حواس پنجگانه

دیگر از حواس پنجگانه انسان حس ذائقه می باشد
یعنی چشیدن و عضو آن زبان است و انسان بواسطه
زبان کلیه مزه ها را از تلخ و شیرین و ترش
تشخیص میدهد - یکی دیگر از حواس پنجگانه
حس لامسه یعنی فهمیدن زبری و نرمی و صافی
و ناصافی کلیه چیزها است که عضو آن پوست
بدن و مخصوصاً نوک انگشتان می باشد و می باید
در حفظ و نگاهداری هر یک از اعضاء حواس پنجگانه

نهایت مواظبت را بعمل آورد

در سیخا به هفتم عدالت شاه عباس

شاه عباس کبیر روزی در خارج تنه‌سان قشون میدید یکشته
از سربازان در مزرعه‌ی پیرمردی که در آنجا نخود کاشته بود
واقع شده و آن را لکه‌کوب کردند - پیرمرد چون این بی
فریاد گشود - گفت - مُعْجَرَه . مُعْجَرَه - صاحب منصبان
اطراف او را گرفته پرسیدند چه خبر است ؟ - پیرمرد جواب
داد مُتَّصِل فریاد میرد مُعْجَرَه . مُعْجَرَه - تا این که صدا
به گوشش پادشاه رسید او را خواست و پرسید -
یعنی چه - مُعْجَرَه چیست ؟ پیرمرد گفت مُعْجَرَه این است
که در این مزرعه نخود کاشته بودم و حالامی منجم بجای نخود سرباز
سز شده است پادشاه بخندید و خسارت او را تلافی نمود -

در سیخا به هشتم (کار)

پیش گفتیم که هر کس در دنیا مجبور بکار کردن است - حالانکه میگویم
هر کس تن بکار بدهد و زحمت بکشد عاقبت فایده خواهد برد -
و آدم قبل بوی هنر هیچ دردی نمیخورد - یکی از کارهایی که برای
انسان از همه کاری لازم تر است - تحصیل علم و کمال میباشد
برای اینکه اگر کسی علم و کمال نداشته باشد هر زحمتی هم بکشد فایده
نخواهد برد - پس بر طفلی باید اول در مدرسه تحصیل علم و هنر نماید
تا از نتیجه‌ی کار کردن و تحصیل نمودن فایده به برد -

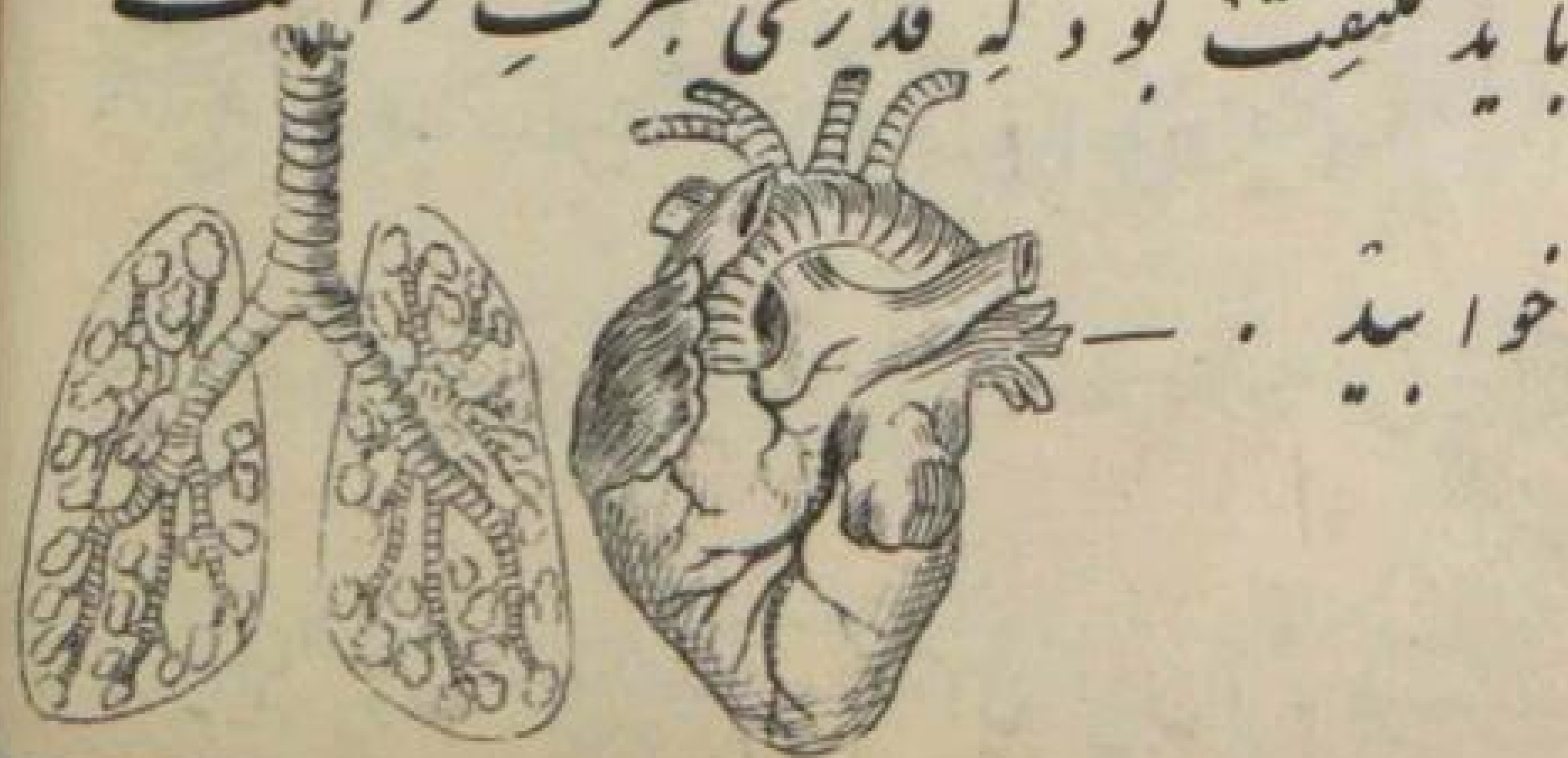
و به آرزو و مقصود خود برسد

علم بایموز و هنر امی پسر
تا شوی از علم و هنر بهره‌ور

در پس نخاه پنجم اعضا داخل بدن

رینه یا شش که عبارت از جگر سفید باشد آلت
تنفس انسان می باشد - معده و روده ها آلت
هضم غذا هستند - قلب یا دل کار خانه تپه و تصفیه
خون است - معده و جگر سیاه و روده ها
در شکم جانی دارند - قلب و ریه که جگر سفید باشد
در صندوق سینه قرار گرفته اند - وقت خواب
باید ملقفت بود که قدری بطرف راست

خوابید . -

در ششم فواید حرم

از حرم گاو - و گاو میش - و گوسفند - و الاغ - و اسب
و قاطر - و شتر - کفش - و پوتین - و زین و بزرگ اسب
و یراق در شکه - و بعضی اسباب های دیگر درست میکنند -
از شیر گاو و گوسفند - روغن و کره و ماست و پنیر -
و کشک - درست می نمایند - از پشم گوسفند - قالی
و قالیچه و پارچه های اعلی از قبیل ماهوت -
و فاستونی های خوب و شان های وطنی می بافند
پارچه های وطنی از تمام پارچه ها بهتر و بادوام تر است
و باید لباس خود را از پارچه های وطنی انتخاب کرد

درس شصت و یکم پاکیزگی

تمیزی و پاکیزگی از چیزهای خیلی لازم است —
و بر طفل باید سعی کند خود را تمیز و لباسش را خیلی
پاکیزه نگاهدارد — برای اینکه همه کس از
آدم کثیف بدش می آید — این شعرها را بحال به تمیزی
و پاکیزگی است —

پیراهن خویش کن گزیده
کن کفش و کلاه با برش پاک
در آینه خویش را نظر کن
از نرم و خشن هر آنچه پوشی
گر جامه گلیم یا که دیباست
چرکن مکن از رخ دندان
هم شسته و هم اطو کشیده
نیکو بسترز جامه ات خاک
پاکیزه لباس را بزرگ
باید که به پاکیش بکوشی
چون پاک و تمیز بود زیباست
کان وقت سخن شود نمایان
(۱۱۰۰)

درس شصت و دوم رگ

رگ یکت قسم لوله های است در بدن انسان
که خون در آن جاری است بعضی از آنها
به قدری باریک و ریز است که با چشم
 دیده نمیشود — و دشته و دیگر گلفت و درشت است

که هرگاه گاهی به پشت دست خود تان بیا
خواهید دید — در تمام رگ ها خون جاریست و
بد و قیمت عده تقسیم میشوند — شریان — ورید — و
هر دو دشته بقلب مربوط اند و خون را از قلب
گرفته به تمام بدن میرسانند —

خط کشید

درس شصت و سوم

آن طفل که قدر وقت داشت
 دانستن قدر خود توانست
 هر چون که روز دست اینان
 شاید که بدست آید آسان
 جز وقت که پیش کس نیاید
 چون رفت ز کف بکف نیاید
 گر گوهری از کف برون افت
 در سایه وقت می توان یافت
 و در وقت روز دست از آن
 بایع گهر خرید نتوان

(ایرج میرزا)

امیر کبیر

درس شصت و چهارم

میرزا تقی خان امیر کبیر یکی از بزرگان درجه ی اول
 ایران بوده است - میرزا تقی خان امیر کبیر

خیلی خدمت های
 بزرگ به ایران
 کرده است خیلی
 کارهای بزرگتر
 می خواست بکند

ولی ناصر دین شاه او را کشت - از کارهای او
 یکی بنای مدرسه ی بزرگی در طهران است که اولین مدرسه
 جدید ایران می باشد - بنام دارالفنون -

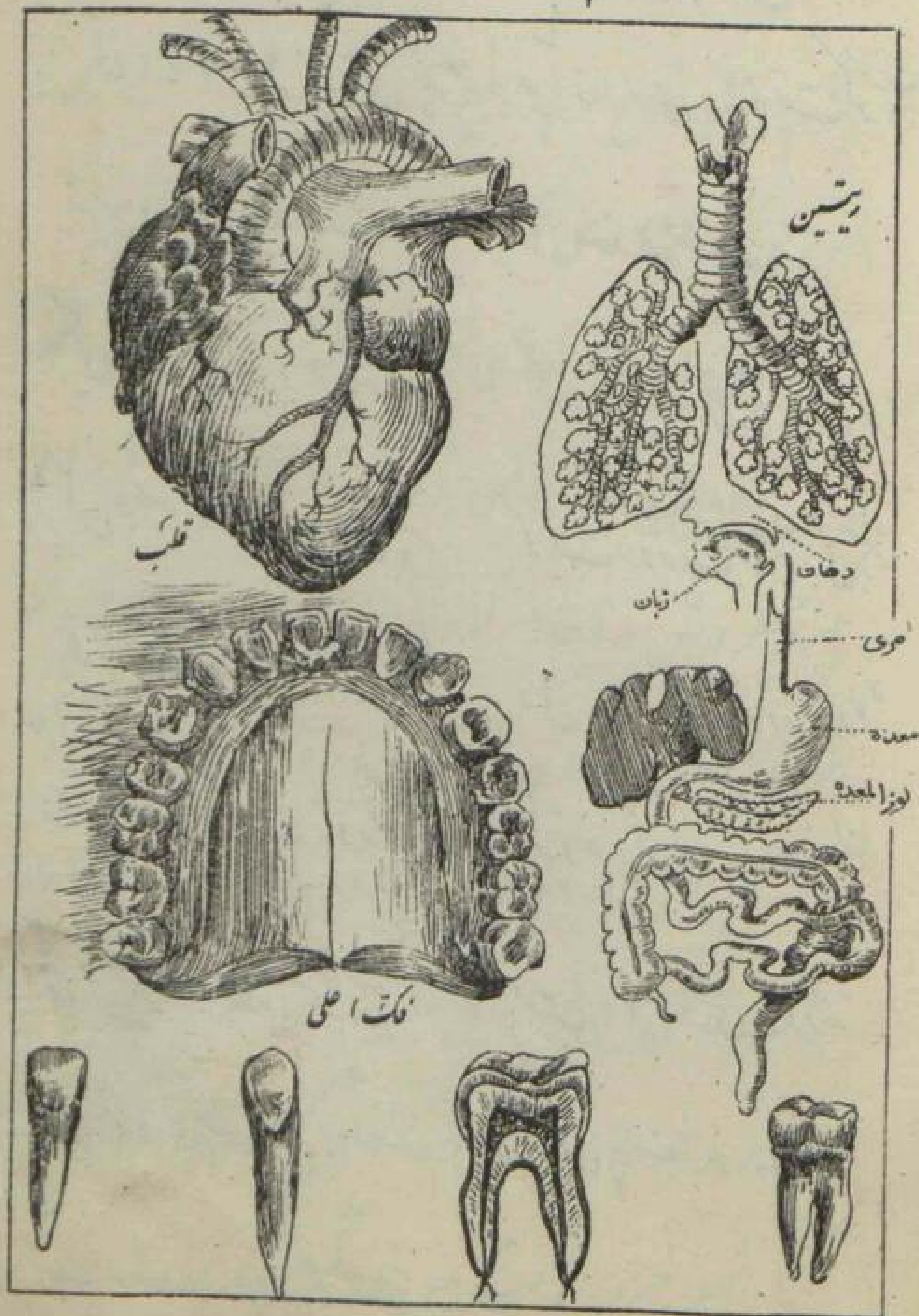
میرزا تقی خان امیر کبیر که بوده است به چه کسی در کشت ؟ - از کارهای او چه میدانید ؟ -

درس شصت و پنجم دندانها

دندان آلت جویدن است و اشخاص بالغ یعنی بیست و دو ساله سی و دو دانه دندان در دهان دارند -
 شانزده دانه در بالای دهان و شانزده دانه در پایین دهان ولی اطفال تا هفت سالگی بیست دندان دارند که پس از گذشتن هفت سال می ریزد و بجای آن ها بیست و هشت دانه بیرون می آید و به قیمت میوه - تنایا - آنیاب -
 طواجن . و برای محافظت دندانها باید همیشه بعد از غذا آنها را با مسواک شست .

تابلوی سوم - اعضاء داخلی بدن

درس شصت و ششم   مردم آزاری بد است

یکی از کارهای خیلی بد مردم آزاری و اذیت کردن

زیر دستان است . (سعدی منیر مایه)

یکی چند می داد فرزند را   نگه از پند خردمند را

مکن جز بر کو دکان آنی پسر   که یکت روزت افتد بزرگی بزر

بخردی درم زور و سرچوب   دل زیر دستان ز من رنج بود

بخوردم کی شست زور آوران   نگردد دم دیگر زور بر لاغر

غیم زیر دستان بخور زینهار   ترس از زبردستی روزگار

مردم آزاری چطور کاری است ؟ - سعدی چه منیر مایه ؟

اشعار سعدی را بطور قصه شرح بدید ؟ -

درس شصت و هفتم   تدبیر بهرزم فروش

بهرزم فروشی الاغ خود را بهرزم باز نموده و از کوچهای که
بخویش می کرد فریادی زد (خبردار خبردار)

در این بین بار بهرزم بجای شخصی گرفت و پاره شد آن
شخص شکایت نزد قاضی برد - و قاضی کس فرستاد

بهرزم فروش را حاضر کردند - قاضی از بهرزم فروش

پرسید چرا بجای این شخص را پاره کردی - بهرزم فروش

خود را به لالی زده و جوابی نداد - صاحب عبا گفت

جناب قاضی این شخص لال نیست و همین حال در تویی که چه فریاد

می کرد (خبردار خبردار) - قاضی گفت بنیاز خوب -

اگر این شخص خبردار میگفت پس تو دیگر حقی بوی ندارنی -

درس شصت و هشتم اقسام کار

در دنیا کار بزرگترین قسم است - ولی شریفترین کارها
جبارت از زراعت و صنعت و تجارت و کسب است
هزار انسان با شرفی بایست از اول عمر سعی نماید
که به یکی از این کارها که گفته شد مشغول شود -
بدترین کارها در دنیا جبارت از نوکر می باشد
- فرزندان عزیز کوشش کنند هیچ وقت
نوکر کسی حتی دولت نشوند - زیرا کسی که نوکر
شد آزاد نیست . کسی که آزاد نباشد از عمرش
بهره نخواهد برد .

درس شصت و نهم پرندگان اهلی

در ایران همه جور پرند ه یافت می شود - مرغ
و خروس و اردک و بوقلمون و طاوس از پرندگان
اهلی هستند طاوس قشنگ ترین پرندگان است .

کبوتر و گنجشک و طوطی و چلچله هم از پرندگان
می باشند - این پرندگان برای ما خیلی فایده دارند
و ما باید آنها را دوست داشته و اذیت نکنیم -
تا از آنها بیشتر فایده ببریم .

درس نهم سادۀ لوح

و نهانی بچهارشنبه باز از رفته بود تا یکت گاو شیرده
 بخرد - گاوی را که بنظرش خوب می آمد ملاحظه نمود -
 و از دلال پرسید : آیا این گاو شیر می دهد -
 این را بخرم یا نه ؟ دلال گفت اگر دزد واقع
 شیر لازم دارید باید بخرید - و نهان هم مطمئن شده
 گاوی را خرید و رفت - بعد از چندی دلال را
 ملاقات نمود و گله کرد که شما بمن گفتید گاوی را بخرم
 خریدم آیا هیچ شیر نمیدهد - دلال گفت من دروغ عرض نکردم
 و گفتم اگر شیر لازم داشته باشید باید بخرید (یعنی شیر را باید
 پس باید بدو امتحان کار برانجام داد و بقول صاحب
 عرض اطمینان نکرد) -

درس نهم و نهم انگشتان

انسان تمام کارها را بتوسط انگشتان انجام میدهد -
 عدد انگشتان در هر دست پنج است - و هم چنین
 هر پانی دارای پنج انگشت است - انسان
 بوسیله انگشتان می نویسد - نوک انگشتان ناخن
 دارد - ناخن را باید همیشه پاک و تمیز نگاه داشت
 و نه یک مرتبه ناخن ها را باید گرفت تا کثافت
 زیر ناخن ها برطرف شود زیرا اگر چرک و کثافت
 زیر ناخن ها پاک نشود به غذا آلوده شده و در
 نتیجه اسباب ناخوشی می شود . -

درس نهم و دهم لباس

بنیاد تصور کنید که انسان فقط باید بدن خود را پاک و تمیز نگاه دارد - بلکه پاکیزگی لباس نیز از وظایف لازمه انسان است - لباس باید کوتاه و تا اندازۀ چنان باشد که انسان برای کار کردن زرنگ و چابک باشد - لباس بلند هم از صرفۀ دور است - و هم مانع از کار کردن میباشد - جنس لباس در زمستان پشم و تابستان پنبه و کتان بهتر است . پارچه‌های وطنی بهترین پارچه‌ها میباشد . -

درس نهم و دهم مو و کلاه

همان قسم که سابق خواندید انسان از راه پوست بدن هم نفس می‌کشد و این نفس کشیدن هم از راه سوراخ‌های می باشد که در موها موجود است - و قیمت مهم مو هم در سیر انسان می باشد - پس باید حفظ الصحه سر را بیشتر در نظر گرفت - موی سر را باید کوتاه نگاه داشت و هر روز با شانه تمیز کرد - و کلاه را هم باید سبک و گه دار انتخاب نمود . و با شانه دیگران هم نباید سر خود را شانه نمود . -

درس نهم و چهارم غلات و حبوبات

غلات عبارت از چیزهایی میباشد که صرف خوراک
انسان و حیوان می شود . -

غلات عمده عبارتند از گندم و جو و برنج و ذرت

و ارزن - حبوبات عبارت از دانه هایی

می باشد که صرف خوراک انسان و حیوان

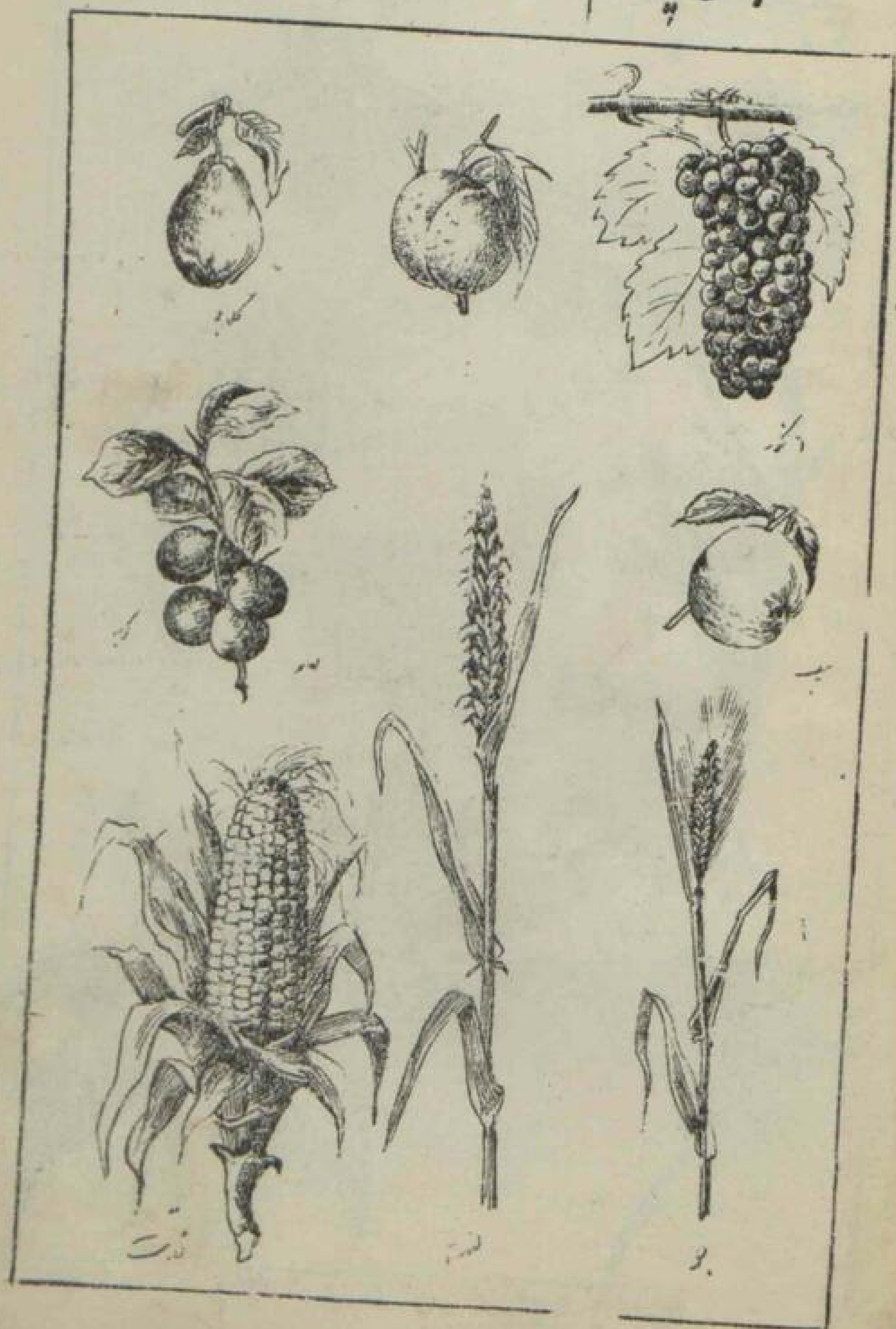
میشود - حبوبات عمده عبارت از نخود - بویا

- عدس - ماش - باقلا - ارزن -

کنجد - میباشد - از گندم نان خوب میسازند . -

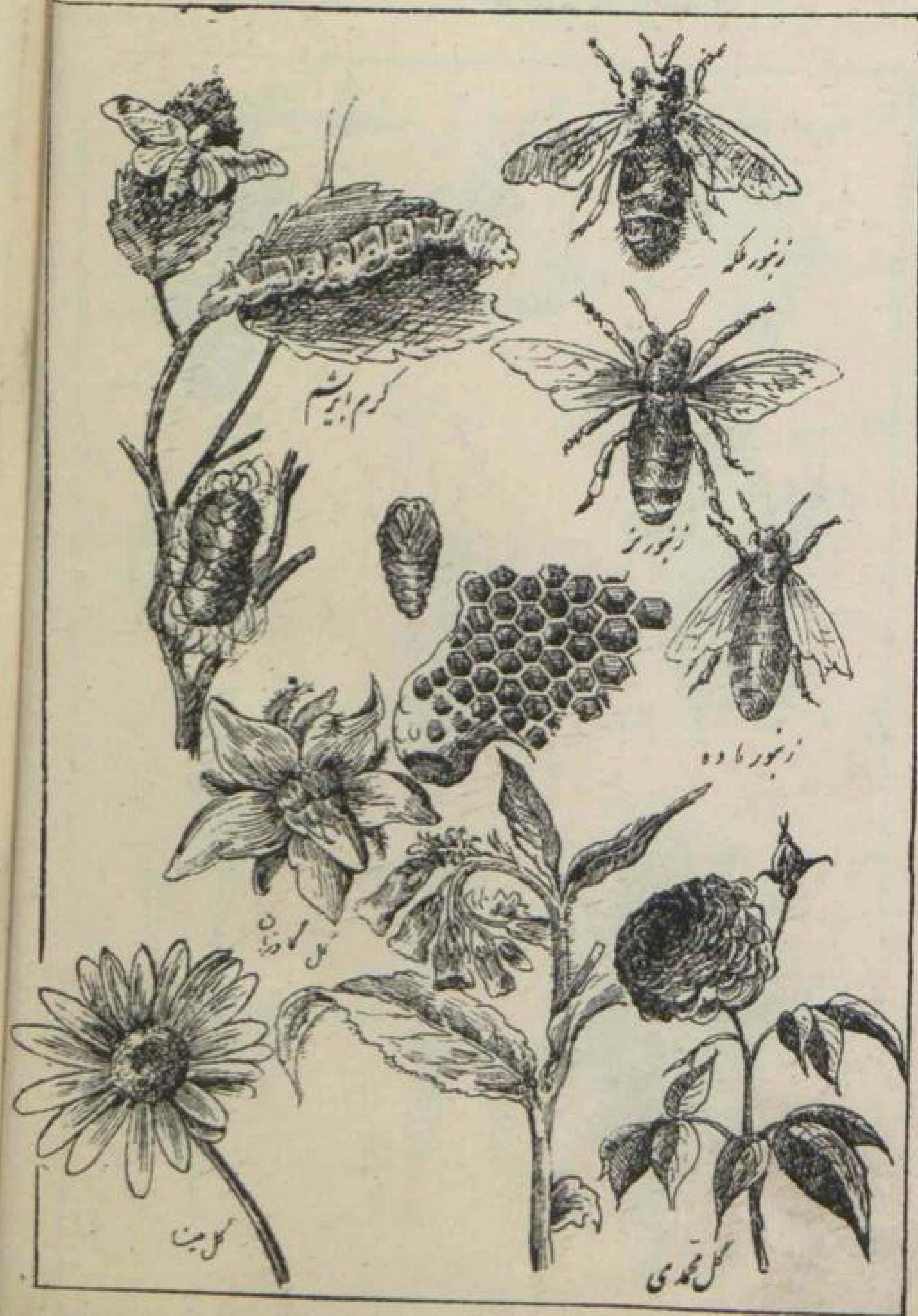
و از برنج هم غذای خوب تربیه میدهند

تابلوی چهارم غلات میوه جات

تابلوی پنجم - نباتات و حشرات مفیده

در صنعت ادوچم محسّات دستکاری

بچه خوب باید از زمان بچگی سعی نماید که بر اشکونی
و درست کرداری عادت کرده و معروف
شود تا در زمان بزرگی نیز راست گو و در تکار
شده و طرف توجه مردم واقع شود و هیچ وقت
در مانده و بیچاره نگردد - آدم درست کار
همیشه طرف مهر و محبت مردم بوده و مردم بدو
و رفاقت او اتفاقاً رسید نمایند -

کسی را که عادت بود راستی   خطا گر کند در گدازند از او
و گر نامور شد ناراستی   و گر راست باورند ازند از او

درس نهم دوشم وقت

شاگرد مدرسه باید قیمت وقت خود را بداند .
وقت را بر دم با عقل غنیمت شمر . اگر ت عقل بود وقت غنیمت
وقت که گذشت دیگر بر نمی گردد .

ا د م باید در هر دقیقه وقت که می گذرد چیز تازه ای
یاد بگیرد . پس وقت را باید قیمت کرد .
این طوز : هشت ساعت برای کار کردن .
هشت ساعت برای خوابیدن هشت ساعت بزم
برای تفریح کردن و ملاقات فامیل و دوستان .
جمعه را هم برای رقص و گردش نمودن در خارج شهر اختصاص داد

درس نهم دهم شستن دست و صورت

چون دست و صورت انسان پوشیده نیست بیشتر
از سایر اعضا بدن چرک و کثیف میشود و گردد
غبار بر آن ها می نشیند و بهین مناسبت باید در
نظافت آنها بیشتر کوشش کرد . هر روز صبح
که از خواب بیدار می شوید باید دست و
صورت خودتان را با آب پاک و صابون
شویند . و همچنین ظهر و شب پیش از خواب
دست و صورت و پاها را بشویند تا هرگز
مبتلا برض و ناخوشی نگردد .

درس نهم و هشتم   اشجار میوه دهند
 البته در خانه شما درخت وجود دارد - یا نه
 در خانه دیگران درختی را دیده اید - تمام
 درختان یک قسم نیستند - بعضی میوه دارند
 مانند - درخت گوجه و هلو - و سیب و بعضی
 میوه ندارند مانند درخت آزاد و بید و
 صنوبر - درختان میوه دار را بنام سبب میوه
 و فایده ای که باینسان میرسانند نمی برند مگر وقتی که
 خشک شوند - ولی از درختان بی میوه زغال میسازند
 و باید در نگاهداری درختان میوه دار کوشش نمود -

درس نهم و دهم   مرا سله پسری بیدار خود
 پدر عزیزم میخواستیم شما مرده بدیم که پسرمان قدر و
 قیمت وقت خود و زحمات های شما و وقت عزیز و
 گرانهای آقای معلم محترم را تا آنجا نیکه سن و سال و
 عقل و کمال او اجازه میداد دانسته - و در این مدت
 خیلی کم قیمت بزرگ و سخت زبان فارسی را که همان
 قیمت ابتدائی است در نهایت خوبی خوانده و شکر
 می کنم خداوند را که اینک جلد دوم دستور تربیت
 که مطابق فهم ما اطفال نوشته شده تمام کرده و ضرر آن بدیم
 (فرزند شما منوچهر)

درس شما دوم است و این کتاب را به پدر به پسر خود

پسرم - نور بصیرم - مرا سزاوارست که بخط خودت مکتوبی بر پیشرفت سیرت

خود نوشته بودی خواندم - و خیلی از خواندن آن خوشحال شدم

بلی فرزند عزیزم همان طوری که نوشته بودید قیمت ابتدائی آن

نخستین قیمت بای زبان شیرین فارسی است - و البته از

زحمات آقای معلم که وقت عزیز و گران بهای خود را صرف کرده

و پیشرفت شما اطفال می نمایند باید خیلی قدر شناسی کرد و بزم

چنین خوشوقتم از اینکه شما قدر و قیمت وقت خود را فهمیده

و امید دارم پیش از این در پیشرفت تحصیلات خود تان

جدت نماید که وسیله خوشودی آقای معلم و من فراهم گردد

کتابه زرین خط در مطبعه علمی بطبع رسد (بدره بابت - خرچ)

